

a. d. VI Kal. Oct. (K sedmdesátinám Václava Marka)

Ačkoli z antických dějin známe jen omezené množství přesných dat, je 26. září dnem, k němuž jsme schopni přiřadit hned několik událostí. V roce 46 př. n. l. byl právě v tento den zasvěcen na Iuliově foru chrám Venus Genetrix, který Caesar této bohyni slíbil před bitvou u Farsálu. Že byl v tentýž den popraven Vercingetorix, je méně jisté. 26. září 70 n. l. zlomili Římané poslední odpor obránců Jeruzaléma a vstoupili do tzv. horního města. V roce 578 byl dosavadní Caesar a spoluvládce císaře Iustina II., kterému tehdy zbývalo už jen několik dní života, Tiberius II. právě v tento den povýšen na Augusta. K antice má vazbu i jedno smutné datum novověkých dějin, 26. září 1687 zasáhla zbloudilá střela z benátského moždíře Parthenón napěchovaný Turky střelným prachem a teprve jej uvedla do stavu, v němž jej můžeme vidět dnes. Potud drobný badatelský příspěvek k počtě oslavencově. Až moderní doba význam tohoto dne pro antické dějiny plně rehabilitovala, je totiž dnem narození hned dvou z nejvýznamnějších českých badatelů v dějinách antického starověku, Josefa Dobiáše a Václava Marka.

Ač by se mohlo zdát, že připomínat čtenářům tohoto periodika zásluhy docenta Marka o českou klasickou filologii i jeho vědecké úspěchy na mezinárodním poli je nošením sov do Athén, bylo by jistě stejně oprávněné říci, že příležitostí k jejich ocenění není nikdy dost. Proto si dovolím zde alespoň ty hlavní připomenout. Asi největším, byť možná i nejnevědčejším počinem docenta Marka je teubnerská edice Ciceronových řečí *De lege agraria* a *Pro Rabirio* z roku 1983. Velmi záslužné jsou i jeho edice řeckých a latinských nápisů a republikánských mincí ze sbírek Univerzity Karlovy z let 1977 a 1985 a příspěvek do olbřímího mezinárodního projektu *Handbuch Deutscher historischer Buchbestände in Europa*, do svazku publikovaného v roce 1999. Z mnoha odborných statí, publikovaných především německy, připomeňme „Vegetius: ein christlicher Heide?“ ze sborníku *Es hat sich viel ereignet, Gutes wie Böses. Lateinische Geschichtsschreibung der Spät- und Nachantike* vydaného v rámci řady *Beiträge zur Altertumskunde* v roce 2001.

Velmi pestrá je činnost docenta Marka na domácí scéně. Začneme-li publikacemi, které souvisejí s jeho pedagogickou činností, zahrnuje jak vysokoškolská skripta, tak učebnice pro nižší stupně škol. Každý student klasické filologie čerpá první poznatky o studiu svého oboru z *Úvodu do studia latiny*, napsaného ve spolupráci s Radislavem Hoškem v sedmdesátých letech, ale podle mě neprávem nedocenená zůstávají i též původně skripta *Archaický Řím: výběr z odborné literatury k počátkům římského práva* z roku 1985. Naopak žákům základních škol a víceletých gymnázií je určena dvousvazková učebnice dějepisu *Historie, Pravěk a starověk*, vydaná nakladatelstvím Scientia v roce 1995, napsaná skutečným výkvětem našich odborníků na všechny oblasti zmíněných období, za vedení právě docenta Marka. A nejspíše především na středních školách se uplatňuje učebnice latiny *Disco Latine* (1995-1996), napsaná ve spolupráci pro změnu s výkvětem naší latinistiky, tedy Bohumilou Mouchovou a Evou Kuťákovou, a doprovázená známým televizním kurzem.

Pokud jde o literaturu populárně naučnou, nelze neuvést především *Řím Marka Aurelia* (1991), napsaný společně s Radislavem Hoškem, ale já sám velmi oceňuji i inteligentní doslov k sice zajímavé, ale přece jen etruskofilií svého autora poněkud příliš zatížené knize *Etruskové* německého autora Wernera Kellera (1975²), který jeho jednostranné podání potřebným způsobem koriguje. A ještě širší okruh čtenářů, než jen zájemce o antické dějiny, oslovuje *Moudrost věků. Lexikon latinských výroků, přísloví a rčení* (spoluautorkami jsou Eva Kuťáková a Jana Zachová), který se od konce osmdesátých let dočkal už čtyř vydání.

Docent Marek přispěl jako autor hesel i do několika publikací slovníkového či encyklopedického charakteru, počínaje *Slovníkem antické kultury* (1974) a *Slovníkem latinských spisovatelů* (1984, 2004²) a konče *Encyklopedií dějin starověku* (2008, spoluautory jsou Pavel Oliva a Petr Charvát) a všeobecnou encyklopedií Diderot, která vycházela na přelomu miléníí.

Známa je i překladatelská činnost docenta Marka, a to jak autorů antických, tak i moderní populárně naučné literatury. Pečliví čtenáři Antické knihovny snad jeho jméno zaznamenali už ve svazcích s českým textem díla Liviova, coby autora předmluv a odborného recenzenta. Jeho vlastní překlady se objevily v kompletním vydání českého Caesara i jeho následovníků (*O válce africké, O válce hispanské*) a v souboru *Antické válečné umění* (vše kromě Onasandra). V obnovené Antické knihovně pak nedávno vyšel první svazek výboru z Ciceronových dopisů, a tak se jistě lze těšit i na druhý. Z překladů moderní populárně naučné literatury uveďme např. Wilkinsonovy *Pompeje – poslední den* či Campbellovy práce o antickém vojenství.

Neméně významně přispěl docent Marek české klasické filologii jako vysokoškolský pedagog. Svým profesním životem je spjat především s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy, s ústavem, který se v jejím rámci věnoval antickému starověku, byť příležitostně měnil svůj název. Docent Marek zde byl jmenován asistentem už v roce 1963, tedy ihned po vzorném pětiletém studiu latiny a češtiny, a setrval tu dodnes. Postupně se v různých obdobích musel zhostit výuky snad skoro všech disciplín, které mají k dějinám starověku určitou vazbu. Z vlastní zkušenosti mohu prohlásit, že to učinil s bravurou, která pro málokoho nezůstane než nedostižným vzorem. A ohlasy jeho žáků všech generací, kteří se kdy o jeho výuce přede mnou zmínili, jsou téhož vyznění. Jeden z mnoha darů docenta Marka, který mu leckterý pedagog může jen závidět, je velmi poutavý přednes. Označit moderního historika za „vypravěče dějin“ možná samo o sobě nezní výhradně pochvalně, ale upřesním-li, že ústy docenta Marka dějiny spíše téměř vyprávějí samy sebe, nebude jednak doufám o pochvalném smyslu pochyb a zároveň každý, kdo kdy byl i jen jednu přednášku docenta Marka zažil, bude přesně vědět, co mám na mysli.

Kromě přímé výuky je třeba zmínit ještě vedení diplomových a disertačních prací, což je činnost, při které se uplatní další vzácné vlastnosti docenta Marka. Zejména mám na mysli nesmírný cit pro pochopení situace, v níž se dotyčný pisatel nachází, a ochota vyjít mu vstříc a zároveň odvaha se na něj spolehnout. Ta může být velkorysá, ale nikoli bezbřehá, má-li pisatel svou práci zdárně dokončit. Fakt, že prací vedených docentem Markem zůstane nedokončen jen mizivý zlomek, vykresluje myslím jeho přístup nejlépe.

Vše dosud řečené bylo za odbornou veřejnost i širší okruh zájemců o antiku, čtenáře knih, které o ní pojednávají, za studenty, a tak na závěr snad mohu dodat pár slov za kolegy docenta Marka z ÚŘLS FF UK. Všichni si nesmírně vážíme toho, že jsme ho mohli poznat nejen jako badatele, autora, překladatele či učitele, ale především jako velmi vzácného člověka. Za jakousi téměř povinnou součástí tohoto žánru může být brána zmínka oslavencovy vynikající kondice a toho, že jeho věk by mu nikdo od pohledu nehádal, samozřejmě doplněná přáním pevného zdraví i do budoucna. V případě pana docenta Marka je možné se takové zmínky dopustit zcela bez obav, že by snad byla považována za nemístné pochlebování, a současně s přáním pevného zdraví tak je možné se i těšit z toho, že s námi jako náš kolega zůstane ještě dlouhou dobu.

Ivan Prchlík (Praha)